

שור ושור פסולי המוקדשים שנגהו. פירש רב יהודה גאון דהיינו שור צבור דלא פריק ליה ולפי שאין לו פדיון אעפ"י שדינו להאכילו לנכרים ממיר ר' עקיבא בצבורות (דף נג:). מטעם דאיתקש לזבי ואיל אפי' הכי לא חשיב בחייו ממון הדיוט ושור רעהו וכן כל פסולי המוקדשים שלא נפדו אצל זמוקדשין שנפדו ליכא לאוקמי דשור רעהו מארו אעפ"י שאסורים בגזיה ועבודה דהא לקמן בשמעתין ממיידיגן שור הדיוט שנגה שור פסולי המוקדשין וצור נמי הוה ממיידיגן אי לא משום דכמיב והמת יהיה לוי.

שור ושור פסולי המוקדשין שנגהו (מאי ניהו שור בבור דלא פריק ליה) אביי אמר ימשלם ח"נ^א ורבינא אמר משלם רביע נזק הא והא בתם הא כרבנן והא כרבני נתן איבעית אימא הא והא כרבנן הא בתם הא כמועד איכא דאמרי אביי אמר ח"נ רבינא אמר כוליה נזק הא והא כמועד הא כרבנן והא כר' נתן איבעית אימא הא והא כרבי נתן הא כמועד והא בתם אמר רבא ידור ואדם שדחפו לבור לענין נזקין בולן חייבין לענין ארבעה דברים ודמי ולדות אדם חייב ושור ובור פטור לענין כופר ושלשים של עבד שור חייב אדם ובור פטורים לענין כלים ושור פסולי המוקדשין אדם ושור חייבין ובור פטור מאי טעמא אמר קרא והמת יהיה לו במי שהמת שלו יציא זה שאין המת שלו למימרא דפשיטא ליה לרבא והא מביעאי בעי ליה לרבא דבעי רבא שור פסולי המוקדשין שנפל לבור מהו האי והמת יהיה לו במי שהמת שלו יציא זה שאין המת שלו או דילמא והמת יהיה לו לבעלים מטפלין בנבילה הוא דאתא בתר דבעיא הדר פשטה אלא בעלים מטפלין בנבילה מנא ליה נפקא ליה מן והמת יהיה לו דשור מפי' ליה לבעלים מטפלין בנבילה והמת יהיה לו דבור מפקת ליה למי שהמת שלו איפוך אנא מסתברא פטור גבי בור הואיל ופטור בו את הכלים אדרבה פטור גבי שור שכן פטור בו חצי נזק כוליה נזק מיהת לא אשכחן: נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו כו': מתניתין דלא כר' יהודה דתניא ר"י מחייב על נזקי כלים בבור מאי טעמא דרבנן דאמר קרא ונפל שמה שור או חמור שור ולא אדם חמור ולא כלים ורבי יהודה או לרבות את הכלים ורבנן או

תורה אור השלם
1. בעל הבור ושלם סוף יאב לבעלי ודמת ידקה לא: שמוט כא לו ובי יפתח איש בור או כי יקרה איש בר ולא יבסנו ונפל שמה שור או חמור: שמוט כא לו

גליון הש"ס
תוס' ד"ה שור ואדם וכו' כי שדחה אדם. עין לעיל ד' ו ע"פ תוס' ד"ה לאמרי:

רבינו הגנאל
אמר רבא שור ושור פסולי המוקדשין. פירי. שור פסולי המוקדשין ומפריק אליביה. שמע מניה דרובילתא כותיה בהאי.

הא כרבנן הא כר' נתן. וקומ"ל דאפי' שני שורים יהיה הדיוט כמו צבור וצור אע"ג דצבור וצור לרי נתן שייך טפי למימר כי ליכא לאשתלומי משור משתלם מצור מטעם דאמר אלא תוראי צדיקן אשכחיה אדם את אשתלומי וצבור וצור ליכא למימר הכי ולרבנן הא קמ"ל דלא תימא דוקא צבור וצור אמרינן הכי דכי ליכא לאשתלומי מצור לא משתלם משור דהיינו משום דצור עושה עיקר המעשה ואיהו קטל בהנזלה לכן לא נמיל חיובו על השור אע"ג דליכא לאשתלומי מניה אצל צבור ושור שאין צוה עיקר ההזק יומר מצוה הוה אמינא דאפילו לרבנן כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי וגראה לרי' דלזבי ורבינא ס"ל האי כוליה יזקא עבד והאי כוליה יזקא עבד דאי ס"ל פלגא נזקא עבד למה יאמר רבי נתן דכי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי הא לא שייך הכא טעמא דאנא תוראי ולא קאמר הא והא כרבנן נתן הא כמ"ד פלגא נזקא עבד והא כמאן דאמר כולה נזקא עבד משום דנראה לו לגמלא טעם ראשון שאמר רבא עיקר דהא כולה נזקא עבד ולהכי מוקי כוליה כוונתו:

שנפדה דקרינא ביה שור רעהו אחר שפדאו: מאי טעמא. צור פטור: דכשיב והמת יהיה לו. גבי צור: מי שהמת שלו שיכול למכור הנבילה יא' זו שאף על פי שנפדה טעון קצורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו צמם^א בצורות צפ' שני (ד' טו.) מוצמ ודברים יצ' ולא גזיה בשר [שס] ולא חלב ואכלת [שס] ולא ללכדיך מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לנכרים: לנעלים מטפלין בניבילה. כדאמרינן בפ"ק (ד' י.) והמת יהיה לו לנזק אמה אומר לניזק כו': ומאי חוסי דהאי והמת יהיה לו שור מפקס ליה לנעלים מטפלין בניבילה. ומחייבת ליה אנגיהת פסולי המוקדשין: איפוך אנא. ואוקמינא חייבא דפסולי המוקדשין אבור: שור ולא אדם. מדלא כתיב ונפל שמה הנזק אלמא למעוטי אמה. ולקמיה [נד]. פריך שאר בהמות מנא ליה דלמא כולם ממעטינן: למחל

שנפדה דקרינא ביה שור רעהו אחר שפדאו: מאי טעמא. צור פטור: דכשיב והמת יהיה לו. גבי צור: מי שהמת שלו שיכול למכור הנבילה יא' זו שאף על פי שנפדה טעון קצורה דאמרינן גבי פסולי המוקדשין שנפדו צמם^א בצורות צפ' שני (ד' טו.) מוצמ ודברים יצ' ולא גזיה בשר [שס] ולא חלב ואכלת [שס] ולא ללכדיך מכאן שאין פודין את הקדשים להאכילן לנכרים: לנעלים מטפלין בניבילה. כדאמרינן בפ"ק (ד' י.) והמת יהיה לו לנזק אמה אומר לניזק כו': ומאי חוסי דהאי והמת יהיה לו שור מפקס ליה לנעלים מטפלין בניבילה. ומחייבת ליה אנגיהת פסולי המוקדשין: איפוך אנא. ואוקמינא חייבא דפסולי המוקדשין אבור: שור ולא אדם. מדלא כתיב ונפל שמה הנזק אלמא למעוטי אמה. ולקמיה [נד]. פריך שאר בהמות מנא ליה דלמא כולם ממעטינן: למחל

יכולים לפדותו לאחר מיתה דבעינן העמדה והערכה ואפילו למ"ד אין פודין קשה דמוכח בפרק כל שעה (פסחים דף קט:). דהיינו דווקא להאכילן לנכרים אצל להסיקן תחת תבשילו פודין לכ"ע בשמעתא דלכול חמץ של הקדש צמוד מעל ומסיק רב אשי לכ"ע אין פודין כו' ודכ"ע דבר הגורם לממון לאו כממון דמי וצפונותא דר' יוסי הגלילי ורבנן קמפלגי אלמא מדמעל פודין להסיקן תחת תבשילו או לזרוך הנאה אחרת וכן פי' שם הקוגט' ואין לתמוה מ"ש אכילת כלל משאר הנאות דלמא כיון דמיטעיה מואכלת קמפלגי ל"ל דאי חילוק בין אכילת כלל לשאר הנאות ושמה רבא כרב יוסף ס"ל: נפקא ליה בזהבית יהיה לו דשור. ואע"ג דלא ילפינן שור מצור לפטור היכא שאין המיתה שלו מ"מ ילפינן צור משור לנעלים מטפלין בניבילה דג' קראי כתיבי^א כדאמרינן בפ"ק (דף י.) איפוך אנא. ואת' אם כן רעהו דכתב רחמנא למה לי לאפוקי הקדש וי"ל דאזכירין להקדש שנגה הדיוט אך קשה דמשור איש נפקא ל:

(א) רש"ל מ"ג, (ב) ע"י תוס' לעיל יב: ד"ה ואם איתא וכו' גמירי רבא, (ג) נעיל נא. מ"ד, (ד) ע"י תוס' ומחיה על: ד"ה ונפריסה, (ה) נעיל י: י"ז, (ו) נעיל ה: ט"ז, (ז) רש"ל מ"ז וכו' דגם מתוקפות משמע שרב יהודה פירש קן ולא רשי וכו' מהרי"ש מ"ש צרי"ה ר"ל הלכות גזילות פ"א וומר שכן מנאף גזילות אלא גזילות שחבר רב יהודה גאון ומימי נראה שאינו מלבוש רש"י שהיה כתב לעיל (דף נא. ד"ה ש"ה שור) כפשיטתו דלא יומיה וכן לא הוסיף שחוקק עליו אלא שמתמיד אחר כתבו בגליון. (ח) ויקרא (כ"ד, ט) (ט) ויקרא (כ"ד, ט) (י) רש"ל מ"ז, (יא) ע"י תוס' לעיל יב: ד"ה ואם, (יב) ע"י נעיל ג: תוס' ד"ה לאמרי.

מוקף רש"י
במי שהמת שלו. מי שחאו לו להאכיל נעלמו לנכרים, ולא זה כר' יערי (נ"ג). לבעלים מטפלין בבבילה. לומר נעלן את הנבילה (נעיל י:). שמעין לו הנבילה של בהמתו שמה על ידי זה שהוקה לו ועליה מוקף ומשלם מניה (ב"ב י"ג).

מוקף תוס'
א. תימא דרש"ל וכו' וצור בפלוגתא דר' נתן ורבנן. דמאי קמ"ל בשור ושור מבשור ובור. וי"ל. ר"פ. ג. [אלא] צריך לומר דמיידי אדם בלא כוונה. דכיון דאין [נדחף] בכונה כלל חייב בעל הבור כמו האדם. תוס' לעיל ו ע"פ ד"ה לאמרי. והאי דנקט אדם ושור, אדם דומיא דשור, מה שור בלא דעת אף אדם נמי שלא מדעת. תוס' י"ד. והא דאמר לענין כופר ושלשים על עבד שור חייב. צריך לומר דהיינו דוקא בכונה אע"ג דלא הוי דומיא דאדם. וישלם בכונה ליהא כופר בשליחו שור שנגה ד"ה [לעיל מג ע"א]. תוס' שם. ג. שדוקם שניע הנופל ליפול לבור הבין הרוחץ וישר בעיניו שיפול. רמ"י פטוה בעימיק. ועי' ר"פ. ד. כמיתה בעלים כך מיתה השור. ר"פ. ה. לענין מיטפלין בבבילה. ר"פ. ו. פירוק ליה שאין המיתה שלו. ר"פ. ז. דמשמע שור איש ולא שור הקדש. ר"פ.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נה.

נה. שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נה.

עין משפט
גר מצוה

ק א מ"י פ"ט מהלכות
ללאס הלכה ה סג
לזון רפח רפב טושי"ע י"ד
פ"י ו' ספיקי י'
קא ב ג מ"י ש' טושי"ע
ש' ספיקי ז'
קב ד מ"י ש' ה' ח
טושי"ע ש' ספיקי ו'
קג ה מ"י ש' ה' ט'
קב ד מ"י ש' ה' ט'

אמר ר"ע באן שנה רבי תרנגול טוים ופסיוני ב'ו' מהו דתימא
מין אחד הוא קמ"א. ואע"ג דלא אשמעי' ממתימין דליהוו
מרי מיני אע"ג דרבו נהדי הדדי ולא שמעי'ן אלא דליסור כלאים
שי"ך ערפות מ"מ אמי שפיר דהכי קאמר ר"ל כאלן שנה רבי
כלומר כיון ששנה רבי דיש כלאים
ערפות א"כ תרנגול טוים ופסיוני
כלאים זה זיה כי מסבדל דנפשי'ן
יש לנו לעתה שאלו המינים מלוקים
זה מהו ואינם מין אחד ואע"ג דרבו
צדדי הדדי וכיוכל זה יש צבצומות
צפרק חרש (דף ק"ג.) וזהו הנקודין (גיטין
נ"ה.) אמר רבא מעדמותו של רבי
יוחנן פ'ן גודגלח שהעד על חרשת
שהשאלה אזיה שיוכלת נבט אמר
לעדס ראו גט זה שאני נותן לשמי'^א
וחור ואמר לה כנסי שטר חוב זה^ב
מגורשת מי לא אמר יוחנן פ'ן גודגלח
לא בעינן דעת ה"ג כ"ו פשיטא מהו
דתימא כיון דלמך נכסי שטר חוב
זה צבול צטליה קמ"ל אע"ג דלא
דע רבא ממילתיה דרבי יוחנן פ'ן
גודגלח דלא צטליה צמה שאמר
נכסי שטר חוב זה אלא מסבדל
דנפשיה אפ"ה קאמר מעדותו שמעי'^ג
ליה וכיוכל זה יש הרבה נגמרא:
המדריב עני מינים. ר"י צ"ר
יהודה היה מגיה

תורה אור השלם

1. ושומתיה למורש קפד ואגרי קים וטאטאטתיה במטאטא השמך נאם ה' צבאות: ישעיהו ד' כ' טבאתה בשוליה לא וקד' אתרתה ותרד פלאים אין נמנח לה ראה ה' את עניי כי הגדיל אובי: איכה א' ט טבעו בארץ שצריה אבד ושבר ברחיה מלכה ושריה בגוים אין תורה גם נבאיה לא קמא חזון מיה:
2. ויבא חזון מיה: איכה ב' ט וקד' אלהים את הארץ כי טוב ויבדל אלהים בין הארץ ובין החשך: בראשית א' ד

עך יורא אלהים את האור לא כתוב ט"ת^א ווא"ר^ב והושע בן לוי הרואה הספד בחלומו חסו עליו מן השמים ופראוהו הני מילי בכתיבא: וכן חיה ועוף כיוצא בהן וכו'. אמר ר"ל כ"באן שנה רבי תרנגול טוים ופסיוני כלאים זה בזה פשיטא אמר רב כתיבא משום דרבו בהדי הדדי מהו דתימא מין חד הוא קמ"ל: א"אמר שמואל באווו ואווו הכר כלאים זה בזה מתקוף לה רבא בר רב הונן מאי טעמא איילמא משום דהאי אריך קועיה והאי וזמר קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אלים קועיה והאי קמין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה בזה אלא אמר אביי יזה ביציו במחוץ וזה ביציו מבפנים רב פפא אמר לה טעונה חרדא כיעתא בשיחלא והא טעונה כמה ביעתא בשיחלא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש אימריבוע שני מינים שבים לוקה מאי טעמא אמר רב אדא בר אבהו משמיה דעולא אטיא למינהו למינהו מיבשה בעי רחבה * המנהיג בעיאו ושיבוטא מהו מי אמרינן כיון דעיוזא לא נחית בים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקוף לה רבינא אלא מעתה חיבר חמה ושעורה בידו וזרע חמה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמוחיב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא אירי ואירי חיובא הוא:

רבנו הגנאל

1. [ערין]: תמנול וטוים ופסיוני כלאים זה בזה. פירוש כלבני פסניו, שאל ויבא שליו תרומנו (מחילי טה. ט) שאילו בישא איתי פסיוני. [ערין]: האי אריך קקיה והאי גמצא קקיה. אלא מעתה גמלא טייעא וגמלא פרסא דהאי אלים קקיה והאי קמין קקיה הכי נמי דכלאים זה בזה. פי שוקיי. [ערין]: רב פפא אמר הא טענא חרדא ביעתא בשיחלא הוא טענא טובא בשיחלא. פי אוו בו טענת חרדא ביעתא ורונת עליה, ואוורו של ישיבו טענה ביעים הרבה וירלת אורם, ועוד מאלתא אשכולי שלח ביעים טובא וירלת ורונת על כולן. הנהיג בעיאו ושיבוטא מהו. פי שיבוטא דד בודל כענין במה גרולה בים.

הדרן עלך שור שנגח את הפרה
עך יורא אלהים את האור לא כתוב ט"ת^א ווא"ר^ב והושע בן לוי הרואה הספד בחלומו חסו עליו מן השמים ופראוהו הני מילי בכתיבא: וכן חיה ועוף כיוצא בהן וכו'. אמר ר"ל כ"באן שנה רבי תרנגול טוים ופסיוני כלאים זה בזה פשיטא אמר רב כתיבא משום דרבו בהדי הדדי מהו דתימא מין חד הוא קמ"ל: א"אמר שמואל באווו ואווו הכר כלאים זה בזה מתקוף לה רבא בר רב הונן מאי טעמא איילמא משום דהאי אריך קועיה והאי וזמר קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אלים קועיה והאי קמין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה בזה אלא אמר אביי יזה ביציו במחוץ וזה ביציו מבפנים רב פפא אמר לה טעונה חרדא כיעתא בשיחלא והא טעונה כמה ביעתא בשיחלא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש אימריבוע שני מינים שבים לוקה מאי טעמא אמר רב אדא בר אבהו משמיה דעולא אטיא למינהו למינהו מיבשה בעי רחבה * המנהיג בעיאו ושיבוטא מהו מי אמרינן כיון דעיוזא לא נחית בים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקוף לה רבינא אלא מעתה חיבר חמה ושעורה בידו וזרע חמה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמוחיב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא אירי ואירי חיובא הוא:

נאמר כהם טוב אמר לו עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב ^אשאלני אם נאמר בהן טוב * אם לאו שאינו יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנניאל שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה אזל לגביה א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחא ברבי חנינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחא ברבי חנינא הואיל וסופן להשתבר וכו סופן להשתבר מאי הוי אמר רב אחי חס ושלום פסקה טובה מישראל א"ר פ' יהושע הרואה ט"ת בחלומו סימן יפה לו מ"ט איילמא משום דכתיב טוב אימא * ומאמאמאיה בממאמי השמד חד ט"ת קאמרינן אימא * ומאמאמאיה בשוליה ט"ת כ"י"ת קאמרינן אימא * טבעו בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הכתוב למובה תחילה שמבראשית

הנהרות הב"ח

הנהרות הב"ח
(6) תיב' ד"ה אלף וכו' דבכתומי קמ"ל טי' :

גליון הש"ס
נב' אה לאו שאינו יודע כה. עי' צ"ר קיב ע"א מריה מריה: שם המנהיג בעיאו ושיבוטא. עי' ע"ב דף ג' ע"א פוס' ד"ה ומינק:

לעוי רש"י

פוא"ר [פא"ר]. טוים. פירודין [פירודין]. קירא (נוף). ב"ר. בראשית א' ד

מוסף רש"י

- א. וראו והיו וכו'. כה. עי' יב' טוים על גב, כ"ל לרביע (בכחות ח. המנהיג בעיאו ושיבוטא. קשר קיז' ל'ן שמי וע'ו ככסה ע"כ שפת הים ויסימ' מהניסיה אהו. מוה. לוקה משום מהניג כללאים לא, מוה. שדך ואמור לו דוקא ל'ן מ' מ' ע' וכו' [פירודין].
- א. וראו והיו וכו'. כה. עי' יב' טוים על גב, כ"ל לרביע (בכחות ח. המנהיג בעיאו ושיבוטא. קשר קיז' ל'ן שמי וע'ו ככסה ע"כ שפת הים ויסימ' מהניסיה אהו. מוה. לוקה משום מהניג כללאים לא, מוה. שדך ואמור לו דוקא ל'ן מ' מ' ע' וכו' [פירודין].
- א. וראו והיו וכו'. כה. עי' יב' טוים על גב, כ"ל לרביע (בכחות ח. המנהיג בעיאו ושיבוטא. קשר קיז' ל'ן שמי וע'ו ככסה ע"כ שפת הים ויסימ' מהניסיה אהו. מוה. לוקה משום מהניג כללאים לא, מוה. שדך ואמור לו דוקא ל'ן מ' מ' ע' וכו' [פירודין].

מוסף תוס'

- א. והיא לא משעה. רש"י יצמח ק"ט ע"ב. ב. ולא הרחיבה שהוא גיטה. ש"י ש. ג. ודאעה בירודין. כתיבי ש. ד. וכו'. ה. גמל ברחיקא. ו. הכל שנומרו בר למינהו אסור ככילי הרביעה. רש"י. ו. רחוק דלא כתיב בצוור דארם. מופ' מנהיגין פ' ע"א ד"ה קמ"ס. ז. וילת ההת מפוקין קרא משפטותיה דרביב ל' חוד' מופ' פסקוין ש. ו. ומוס' שנצטווה אדם על כך. מופ' שאף בשעיתין. ט. שהוא עתיד לאסור לבני ישראל. רש"י וטעיה בשעיתין. י. וכל דכתיב בה למינהו אסור להרביע כלאים. ר"פ. יא. רחא למינהו למינהו רחוק מופ' דבמפשה לא גזיר מופ' רביב דרביב רש"י וטעיה בשעיתין. ז. דכין דגלי ל'ן קרא דרש"י בדגים אסור כלאים לענין הרביעה מוהא. איכ' ממיילא משמע דבישראל סאסר הכותב הנהיג כלאים כמו הרביעה מותר נמי דגים בהנהיג כמו בהרביעה. ר"פ. ד' כיון דיליף ל'ן אסור הרביעה בדגים מלמינהו. ר"פ. י. שור שור שור שור.